

Studie Hebreeën 11

Deel 2: Geloof in de praktijk

Ton Stier

In de vorige Beet Hamidrasj hebben we met name stilgestaan bij de definitie van het geloof als “een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs van zaken, die men niet ziet” (vers 1). Deze keer willen we verder ingaan op de praktische uitwerking van het geloof in de levens van Henoeh, Noach en Abraham.

Henoeh

Door het geloof weggenomen Henoeh wordt in Judas 14 ‘de zevende van Adam’ genoemd. Het getal 7 bepaalt ons bij de Bijbelse betekenis van ‘volheid’. Een volheid van genade in dit geval, want we lezen: “door het geloof is Henoeh weggenomen zodat hij de dood niet zag, en hij werd niet meer gevonden, want God had hem weggenomen”. De uitdrukking ‘de dood niet zien’ is een Hebreeuws idioom, dat we ook terugvinden bij Simeon, over wie Lukas schrijft: “En hem was een Goddelijke openbaring gedaan door de Heilige Geest, dat hij de dood niet zien zou, eer hij de Christus des Heeren zou zien”. Simeon kon in vrede de dood als overwonnen vijand tegemoet zien, maar Henoeh passeerde de dood, zoals ook Elia. Ethan vraagt zich in Psalm 89:49 af: “Welke mens leeft er, die de dood niet zien zal, die zijn ziel zal redden uit de macht van het dodenrijk?” (NBG). Henoeh en Elia zijn het antwoord. Zij hebben de dood niet gezien. Het is ook de hoop die Paulus de Thessalonicenzen voorhoudt: “Want dat zeggen wij u door het Woord des Heeren, dat wij, die levend overblijven zullen tot de (toe)komst des Heeren, niet zullen voorkomen hen, die ontslapen zijn. Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods neerdalen van de hemel; en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan; Daarna wij, die levend overgebleven zijn, zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, de Heere tegemoet, in de lucht; en alzo zullen wij altijd met de Heere wezen” (1 Thes. 4:15-17).

Door geloof gewandeld

Henoeh zijn naam betekent ‘ingewijde’ of ‘hij die onderwezen is’. Dat Henoeh door het geloof is weggenomen, betekent dat hij door de Woorden van God hierover is ingewijd, immers “het geloof

is uit het gehoor en het gehoor door het Woord van God” (Rom. 10:17). En dat geloof is hem daarenboven tot gerechtigheid gerekend, want we lezen dat hij voor zijn wegneming het getuigenis ontving dat hij “Gode behaagde”. Daardoor kon Henoeh wandelen met God (zie Gen. 5:22). Samen wandelen kan alleen op grond van wederzijdse instemming, zo blijkt uit Amos 3:3: “Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn (letterlijk ‘verenigd’ zijn)?” Zo wandelde Henoeh met God, totdat hij werd opgenomen. Een vergelijkbare volgorde van ‘wandelen en opnemen’ vinden we in 2 Koningen 2:11: “En het gebeurde, toen zij (Elía en Elisa) voortgingen, wandelende en sprekende, ziet, zo was er een vurige wagen met vurige paarden, die tussen hen beiden scheiding maakten. Alzo voer Elía met een onweder ten hemel”. Paulus schrijft aan de Filippenzen: “Maar onze wandel (letterlijk ‘burgerschap’) is in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus; Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam, naar de werking, waardoor Hij ook alle dingen Zichzelf kan onderwerpen” (Fil. 3:20).

Henoehs profetie

“Ziet, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen; Om gericht te houden tegen allen, en te straffen alle goddelozen onder hen, vanwege al hun goddeloze werken, die zij goddeloos gedaan hebben, en vanwege al de harde woorden, die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben” (Judas 14,15). In deze, door Judas geciteerde profetie van Henoeh, zien we als het ware de opmaat naar de enorme verloedering van de wereld die uitmondde in het oordeel van de zondvloed.

Noach

Door het geloof de ark toebereid Noach betekent ‘rust’. Als we echter het leven van Noach bestuderen dan lijkt het of hij weinig rust heeft gekend. Maar ware rust wordt niet gecreëerd door omstandigheden, doch door een hart dat vertrouwt op God (vgl. Hebr. 4:3). De wereld waarin Noach leefde, was in onvoorstelbare duisternis gedompeld. We lezen in Genesis 6:11-12: “De aarde nu was verdorven voor Gods aangezicht, en de aarde was vol geweldenaar. En God zag de aarde aan, en zie, zij was verdorven, want al wat leeft, had zijn weg op de aarde verdorven” (NBG). De reden voor die verdorvenheid en geweldenaar vinden we in vers 1 en 2: “En het geschiedde, toen de mensen op de aardbodem begonnen te vermenigvuldigen, en hun dochters geboren werden, dat Gods zonen de dochters der mensen aanzagen, dat zij schoon waren, en zij

namen zich vrouwen uit allen, die zij verkoren hadden”. ‘Gods zonen’ is een aanduiding voor engelen. We komen exact dezelfde uitdrukking tegen in Job 1:6 en 2:1, waar zij zich met satan in hun midden voor de HEERE stellen. Judas 6 beschrijft ze als engelen die aan hun oorsprong ontrouw zijn geworden en hun eigen woonstede hebben verlaten. We menen uit de beschrijving in Genesis 6 te mogen opmaken dat deze gevallen engelen seksuele omgang met mensen hebben gehad. “Zij namen zich vrouwen uit allen, die zij verkoren hadden”, met als gevolg: “In die dagen waren er reuzen op de aarde, en ook daarna, toen Gods zonen tot de dochters der mensen ingegaan waren, en zich kinderen gewonnen hadden; deze zijn de geweldigen, die van ouds geweest zijn, mannen van naam”. Seksuele gemeenschap tussen engelen en mensen lijkt ook de intentie te zijn van de mannen in Sodom, die het huis van Lot, waar zich twee engelen bevonden, omsingelden en riepen: “Waar zijn die mannen, die deze nacht tot u gekomen zijn? breng hen uit tot ons, opdat wij ze bekennen (geslachtsverkeer hebben)” (Gen. 19:5). Ook Judas brengt de zonden van Sodom en Gomorra in verband met deze engelen die hun woonstede verlaten hebben (Judas 6,7). De ‘nazaten’ van deze duistere samensmelting zijn de reuzen zoals bijvoorbeeld Goliath en de Enakieten, van wie de verspieders zeiden: “wij waren als sprinkhanen in onze ogen” (zie ook: Num. 13:33, zie ook: Deut. 2:20, 21; 3:11; 1 Sam. 17:4; 2 Sam. 21:15-17). Demonisering van het menselijk ras (denk aan ‘het zaad van de slang’), is naar alle waarschijnlijkheid de reden geweest voor Gods ontzagwekkende oordeel: de zondvloed. “Maar”, zo lezen we in Genesis 6:8, “Noach vond genade in de ogen des HEEREN.” Die genade kwam door een ‘godspraak over dingen, die nog niet gezien worden’ (Hebr. 11:7). Hier zien we opnieuw de werking van het geloof, als een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet (Hebr. 11:1). Tot die tijd was een zondvloed namelijk ondenkbaar geweest. De eerst keer dat we in de Bijbel lezen over ‘regen’ is bij de voorzegging van de zondvloed (Gen. 7:4). Maar Noach had geen oog voor het ‘ogenschijnlijke’, maar een oor voor wat God sprak! En vanuit dat geloof bereidde hij de ark toe, enerzijds tot redding van hem en zijn huisgezin, maar ook tot veroordeling van de wereld (Hebr. 11:7). Christus, als type van de ark, is voor de ene mens de Verlosser en Zaligmaker, maar voor de ander een reuk des doods ten dode

(2 Kor. 2:15-16)! Sprekend over de ark als type van Christus is het natuurlijk ook belangrijk om te wijzen op de noodzakelijke beperking van zowel de binnen- als de buitenzijde van de ark. Het woord ‘bepeken’ is de vertaling van het Hebreeuwse woord ‘kafar’ dat ook ‘verzoening’ betekent. Zo is Christus voor de Zijnen een Schuilplaats voor Gods oordeel en een Verzoening voor hun zonden (1 Joh. 2:2). En, om op de betekenis van de naam Noach (rust) terug te komen, in Hem vindt het hart zijn ware rust.

Abraham

In geloofsgehoorzaamheid op weg gaan Van de veertig verzen in Hebr. 11, zijn er maar liefst twaalf gewijd aan het leven en geloof van Abraham en Sara. Het is duidelijk dat de Schrift veel over Abraham te zeggen heeft. Niet alleen in de Hebr. brief, maar ook in de brieven aan de Romeinen en Galaten, wordt Abraham als vader van alle gelovigen, uitgebreid ter sprake gebracht. Eerst lezen we over hem in vers 8: “Door het geloof is Abraham, geroepen zijnde, gehoorzaam geweest, om uit te gaan naar de plaats, die hij tot een erfdeel ontvangen zou; en hij is uitgegaan, niet wetende, waar hij komen zou”. Hier zien we twee andere belangrijke elementen van het geloof: gehoorzaamheid en ‘in vertrouwen op weg’. Misschien dat Jacqueline van der Waals zich door deze tekst heeft laten inspireren toen zij haar lied schreef: “Wat de toekomst brenge moge, mij geleid des Heren hand. Moedig sla ik dus de ogen naar het onbekende land”. Geloven is in gehoorzaamheid gaan en tegelijk vertrouwen dat zowel de plaats als de tijd van aankomst door God is bepaald.

De Heere der heerlijkheid gezien

Met betrekking tot Abrams roeping voegt Stefanus in Handelingen 7:2 nog een opmerkelijk detail toe: “De God der heerlijkheid verscheen aan onze vader Abraham, toen hij nog in Mesopotamië was ...”. Abraham heeft God dus niet alleen gehoord, maar ook gezien. Dat lijkt in tegenspraak met Johannes 1:18: “Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard”. Hoe heeft Abraham dan God kunnen zien? Door de openbaring in Zijn Zoon, Die immers de Vader doet kennen. Dat het hier inderdaad om de Godsopenbaring in de Zoon gaat, blijkt mede uit het feit dat de naam ‘God der heerlijkheid’ in het Nieuwe Testament wordt toegepast op niemand anders dan de Heere Jezus. Hij is ‘de Heere der heerlijkheid’ (1 Kor. 2:7-8; Jac. 2:1) en ‘de Hoop der heerlijkheid’ (Col. 1:27). Dat Abraham Christus gezien heeft, blijkt ook uit de woorden van de Heere Jezus Zelf: “Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn

dag zien zou; en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest”.

Door het geloof kracht ontvangen

In onze vorige Beet Hamidrasj hebben we al stilgestaan bij de hoop van Abraham omtrent ‘de stad die fundamenten heeft en waarvan God de Ontwerper en Bouwmeester is’ (vs. 9 en 10). Nu willen we ons richten op het wonder van Abrahams nageslacht. Het is opvallend dat de Hebreeënschrijver dit onderwerp niet inleidt met het geloof van Abraham, maar met het geloof van Sara: “Door het geloof heeft ook Sara zelf kracht ontvangen, om zaad te geven, en boven de tijd van haar ouderdom heeft zij gebaard; aangezien zij Hem getrouw heeft geacht, Die het beloofd had” (Hebr. 11:11). Hoewel Sara onvruchtbaar was en het haar door hoge leeftijd niet meer ging ‘naar de wijze der vrouwen’ (Gen. 18:11), heeft zij door een wonder van God, toch nieuw leven mogen voortbrengen. Maar zij heeft door het geloof ook de kracht ontvangen, om dit als 90-jarige te volbrengen. Het geheim van haar geloof was dat zij Hem Die het beloofd had, betrouwbaar achtte. Haar geloof was ‘de vaste grond der dingen die men hoopt en het bewijs der zaken die men niet ziet’. Sara wist: “Hij, Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal” (1 Thes. 5:24). Let u in de volgende tekst op het belangrijke woordje ‘daarom’, dat de zegenrijke consequentie van Sara’s geloof aanduidt: “Daarom zijn ook van één, en dat een verstorvene, zovelen in menigte geboren, als de sterren des hemels, en als het zand, dat aan de oever der zee is, dat ontelbaar is”. Met andere woorden het ontelbare nageslacht van Abraham, wordt in Hebreeën 11 op het conto van Sara’s geloof gezet! Door het geloof heeft zij de kracht ontvangen om Gods belofte in vervulling te laten gaan. In Romeinen 4 ligt het accent op Abrahams geloof. In de NBG lezen we: “En zonder te verflauwen in het geloof heeft hij opgemerkt, dat zijn eigen lichaam verstorven was ...” (Rom. 4:19). De Staten Vertaling geeft de tekst echter nauwkeuriger weer met de woorden: “En niet verzwakt zijnde in het geloof, heeft hij zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat reeds verstorven was ...”. Abraham richtte zijn aandacht niet op de impotentie van zijn verstorven lichaam, maar op de scheppingskracht van de levende God. Hij wendde, om zo te zeggen, zijn ogen af van zijn verstorven lichaam om het enkel en alleen van de Heere te verwachten.

Verstorvene

Abraham wordt in vers 12 een verstorvene genoemd, uit wie een groot nageslacht is voortgekomen. Abraham is hierin een prachtig type van Christus van Wie Jesaja 53:10 profeteerde: “... als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien ...”.

Verder is het opmerkelijk dat Abrahams zaad wordt aangeduid als ‘de sterren des hemels’ en ‘het zand aan de oever der zee’. Hoewel de nadruk hier ligt op de grootte en dus de ontelbaarheid van zijn nageslacht, mogen we er misschien ook het tweevoudig nageslacht in zien: het hemelse/geestelijke en het aardse/fysieke. Beide nageslachten herkennen we in Romeinen 4:16: “... en de belofte zou gelden voor al het nageslacht, niet alleen voor wie uit de wet (de Joden), maar ook voor wie uit het geloof van Abraham zijn (de niet-Joden), die de vader van ons allen (Jood en heiden) is” (NBG). We zien dezelfde waarheid vervolgens terug in zijn naamsverandering. Abram (verheven vader), wordt Abraham (vader van vele volken). In het Hebreeuws wordt de letter ‘he’ toegevoegd. Het is de vijfde (getal van de genade) letter van het Hebreeuwse alef-bet, en betekent ‘venster’. Je zou kunnen zeggen dat God een venster aan Abrahams leven toevoegt, waardoor ook de heidenen deel krijgen aan Gods genade. Het is dit evangelie dat Abraham al bij zijn roeping was bekendgemaakt, zo blijkt uit Galaten 3:8: “En de Schrift, te voren ziende, dat God de heidenen uit het geloof zou rechtvaardigen, heeft te voren aan Abraham het Evangelie verkondigd, zeggende: In u zullen al de volken gezegend worden”.

Door het geloof Izak ten offer gebracht

“Door het geloof heeft Abraham, toen hij beproefd werd, Izak geofferd, en hij, die de beloften ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd” (Hebr. 11:17).

Bijbelcritici zullen al snel de opmerking maken dat deze tekst niet in overeenstemming is met het relaas in Genesis 22. Immers, Abraham heeft toch Izak niet geofferd. Binnen de Joodse traditie heet de geschiedenis dan ook niet ‘het offer van Izak’, maar ‘de binding van Izak’. Toch zijn beide waar. Natuurlijk, de Heere kwam tussenbeide op het moment dat de executie zou plaatsvinden met de woorden: “Strek uw hand niet uit aan de jongen, en doe hem niets! want nu weet Ik, dat gij Godvrezende zijt, en uw zoon, uw enige, Mij niet hebt onthouden”. Maar let u op wat de Heere zegt: “uw zoon, uw enige, hebt gij Mij niet onthouden”. God ziet niet slechts de daad aan, maar het hart. Abraham was bereid om Izak te offeren en had daarmee in Gods ogen de daad verricht. Omgekeerd is het ook met de zonde het geval. De Heere Jezus waarschuwt: “Gij hebt gehoord, dat tot de

ouden gezegd is: Gij zult geen overspel doen. Maar Ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om haar te begeren, die heeft reeds overspel in zijn hart met haar gedaan” (Matt. 5:27, 28). Tegelijk is het opvallend dat er niet staat dat Abraham door gehoorzaamheid Izak heeft geofferd, hoewel dat natuurlijk ook waar is, maar door het geloof. Als Abraham op zijn menselijke redenering zou zijn afgegaan, was het offeren van Izak een volkomen irreële daad. Het was namelijk niet alleen zijn enige zoon (merk op dat Ismaël in de tekst niet als zoon wordt meegerekend), maar ook degene op wie Gods belofte lag van een nageslacht. “In Izak zal u het zaad genaamd worden” (vers 18). Toch twijfelde Abraham niet. Integendeel: “Toen stond Abraham des morgens vroeg op, en zadelde zijn ezel, en nam twee van zijn jongens met zich, en Izak zijn zoon; en hij kloofde hout voor het brandoffer, en maakte zich op, en ging naar de plaats, die God hem gezegd had” (Gen. 22:3). Volgens de Joodse exegese zou Abraham voor dag en dauw op pad zijn gegaan, om Sara’s protest te ontlopen. Vanuit Hebrreeën 11 weten we echter dat Abraham in geloof ging, in de overtuiging “dat God machtig was, hem ook uit de doden op te wekken” (vers 18). Abraham zag dus geen enkele controverse tussen het offeren van Izak en de belofte van een nageslacht via Izak. Hij rekende er ‘eenvoudig’ op dat God hem uit de doden zou terugbrengen. Paulus omschrijft het zo mooi in Romeinen 4:17: “Abraham geloofde in die God, Die de doden levend maakt, en roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren”. Dat geloof vinden we bevestigd in Genesis 22, waar deze geschiedenis staat beschreven. Als Abraham op de derde dag (de opstandingsdag!) zijn knechten met de ezel achterlaat om alleen met Izak verder te gaan, zegt hij tot hen: “als wij aangebeden zullen hebben, dan zullen wij tot u weerkeren”. Abraham beschouwde het offer van Izak op Moria als een gezamenlijke aanbidding aan God, waarvan zij ook gezamenlijk (Izak en hij) zouden terugkeren. Zo zeker als zij samen heengingen, Abraham met het mes en het vuur en Izak met het hout, zouden zij ook samen terugkeren. En zo was ook voor Abraham het geloof, de vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs van zaken, die men niet ziet. Ja, een zeer vaste grond!!